

5. Mikhaltsova, T. V. (2007). Formuvannia natsionaln o-movnoi osobystosti na urokakh slovesnosti [Formation of national-linguistic personality in literature lessons]. *Vyvchaimo ukrainsku movu ta literaturu*. № 26. S. 7-9. [in Ukrainian]

6. Pentyliuk, M. I., Okunevych, T. H. (2007). Suchasnyi urok ukrainskoi movy. [Modern Ukrainian language lesson]. Kharkiv : Vyd. hrupa «Osnova» 176 s. [in Ukrainian]

7. Prokopenko, I. F. (2005). Pedagogichni tekhnologii : navch. Posibny [Pedagogical technologies]. Kharkiv: Kolehium. 224 s. [in Ukrainian]

8. Selevko, H. Suchasni osvritni tekhnologii. [Modern educationa ltechnologies]. URL : <https://osvita.ua/school/method/technol/358/>

9. Strelnikov, V. Yu. (2013). Suchasni tekhnologii navchannia u vyschii shkoli: modulnyi posibnyk dlia slukhachiv avtorskykh kursiv pidvyshchennia kvalifikatsii vykladachiv MIPK PUET [Modern teaching technologies in higher education : a modular guide for students of author's advanced training courses for teachers MIPK PUET] /V. Yu. Strelnikov, I. H. Britchenko. Poltava : PUET. 309 s. [in Ukrainian]

10. Ukrainska mova (profilnyi riven) : pidruch. dlia 10 kl. zakl. zahal. sered. Osvity (2018). [Ukrainian language (profile level) : textbook for 10th grade of general secondary education]. / S. O. Karaman, O. M. Horoshkina, O. V. Karaman, L. O. Popova. Kharkiv : Vyd-vo «Ranok». 272 s. [in Ukrainian]

11. Ukrainska mova (profilnyi riven) : pidruch. dlia 11kl. zakl. zahal. sered. osvity(2019). [Ukrainian language (profile level) : textbook for 10th grade of general secondary education]. / S. O. Karaman, O. M. Horoshkina, O. V. Karaman, L. O. Popova. Kharkiv : Vyd-vo «Ranok». 272 s. [in Ukrainian]

12. Yankovych, O. I. (2015). Osvitni tekhnologii suchasnykh navchalnykh zakladiv: navchalno-metodychnyi

posibnyk [Educational technologies of modern educational institutions: a teaching and methodological manual]. Ternopil : TNPU im V. Hnatiuka. 212 s. [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

ГЕРМАН Вікторія – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української мови і літератури Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка.

Наукові інтереси : проблемні питання синтаксичної організації простого і складного речень, мовна культура, риторична культура, медіакультура, соціолінгвістика, лінгводидактика.

ЛОГВИНЕНКО Аліна – студентка I курсу магістратури факультету іноземної та слов'янської філології Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка.

Наукові інтереси : мовна культура, медіакультура, лінгводидактика.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

HERMAN Viktoriia – Candidate of Philological Sciences, associate professor, Head of the Department Ukrainian Language and Literature, Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko.

Scientific interests: problematic issues of syntactic organization of simple and complex sentences, language culture, rhetorical culture, media culture, sociolinguistics, linguodidactics.

LOHVVYENKO Alina – First-year master's student of Foreign and Slavic Philology Faculty, Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko.

Scientific interests: language culture, media culture, linguodidactics.

Стаття надійшла до редакції 21.07.2025 р.

Стаття прийнята до друку 02.08.2025 р.

УДК 378.016:93/94

DOI: 10.36550/2415-7988-2025-1-220-168-172

ГОЛУБ Анжеліка –

аспірант, асистент кафедри історії, правознавства та методики навчання

Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-5366-8561>

e-mail: kolienkoanzelika@gmail.com

ВИКЛАДАННЯ ІСТОРІЇ В ПЕДАГОГІЧНИХ ВИШАХ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ МІСЦЕВОЇ МИНУВШИНИ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

У статті окреслено ключову освітню мету, засади державної політики щодо її провадження в нашій країні (Закон України «Про освіту» від 5 вересня 2017 р.). Ґрунтовно осмислено поняття «компетентність», «дистанційне навчання». Розглянуто недоліки та переваги останнього, зокрема в умовах російсько-української війни. Детально проаналізовано значення історичного краєзнавства в контексті викладання історії України студентам педагогічних вишів із висвітленням теоретичних і практичних аспектів такого підходу. Актуальність теми обумовлена необхідністю формування в здобувачів вищих шкіл усвідомленого ставлення до власної історії та ідентичності, що є особливо важливим у умовах глобалізації та стрімких культурних змін.

У статті велику увагу приділено методам викладання історії, зокрема традиційним (лекції, семінари, практичні, підготовка рефератів, робота в групах) і інноваційним (дискусії, конкурси, вікторини, кейсів, проєктів, створення блогів, відеоматеріалів). Здійснено огляд цифрового інструментарію різного призначення: для інтерактивних презентацій (Prezi, Canva, Google Slides, Nearpod); онлайн-платформи для створення віртуальних екскурсій та розробки інтерактивних карт (StoryMapJS, ArcGIS StoryMaps, Google Maps); гейміфікація історичного освітнього процесу (Cossacks: European Wars, Kingdom Come: Deliverance); платформи для онлайн-тестувань (Kahoot або Quizizz); соціальні мережі (Facebook, Instagram, TikTok).

Звернуто увагу на те, що інтеграція локальної історії в освітній процес не лише підвищує зацікавленість студентів у навчанні, але й сприяє розвитку їхнього критичного мислення. Досліджено роль виробничих практик істориків у педагогічних вишах, які навіть у умовах дистанційного навчання важливі для формування професійних компетентностей, таких як вміння створювати інтерактивні навчальні матеріали, організовувати онлайн-заняття та ефективно комунікувати зі своїми учнями в віртуальному середовищі. Позитивним моментом є співпраця вищих шкіл і місцевих музеїв, архівних установ.

Ключові слова: вища освіта, історія, методика, історичне краєзнавство, компетентності, методи навчання, професійна підготовка.

HOLUB Anzhelika –

postgraduate Student, Assistant of the Department of History,
Law and Teaching Methods

Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University

ORSID: <https://orcid.org/0009-0008-5366-8561>

e-mail: kolienkoanzelika@gmail.com

TEACHING HISTORY IN TEACHING UNIVERSITIES THROUGH THE PRISM OF THE LOCAL PAST: THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECTS

The article outlines the key educational goal, the principles of state policy regarding its implementation in our country (Law of Ukraine "On Education" of September 5, 2017). The concepts of "competence", "distance learning" are thoroughly understood. The disadvantages and advantages of the latter are considered, in particular in the conditions of the Russian-Ukrainian war. The significance of historical local history in the context of teaching the history of Ukraine to students of pedagogical universities is analyzed in detail, highlighting the theoretical and practical aspects of such an approach. The relevance of the topic is due to the need to form in higher education students a conscious attitude towards their own history and identity, which is especially important in the conditions of globalization and rapid cultural changes.

The article pays great attention to methods of teaching history, in particular traditional (lectures, seminars, practicals, preparation of essays, group work) and innovative (discussions, competitions, quizzes, cases, projects, creation of blogs, video materials). A review of digital tools for various purposes is carried out: for interactive presentations (Prezi, Canva, Google Slides, Nearpod); online platforms for creating virtual tours and developing interactive maps (StoryMapJS, ArcGIS StoryMaps, Google Maps); gamification of the historical educational process (Cossacks: European Wars, Kingdom Come: Deliverance); platforms for online testing (Kahoot or Quizizz); social networks (Facebook, Instagram, TikTok).

Attention is drawn to the fact that the integration of local history into the educational process not only increases students' interest in learning, but also contributes to the development of their critical thinking. The role of production practices of historians in pedagogical universities is studied, which, even in conditions of distance learning, are important for the formation of professional competencies, such as the ability to create interactive educational materials, organize online classes and effectively communicate with their students in a virtual environment. A positive aspect is the cooperation of universities and local museums and archival institutions.

Key words: higher education, history, methodology, historical local history, competencies, teaching methods, professional training.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Викладання історії в закладах вищої освіти (ЗВО) є ключовим елементом формування національної ідентичності, громадянської свідомості та культурної пам'яті молодого покоління. Традиційні методи навчання часто не враховують специфіку місцевої історії, що призводить до недостатньої зацікавленості здобувачів до вивчення дисципліни. Місцева минувшина, зокрема, має величезний потенціал для залучення студентів до активних досліджень, оскільки вона безпосередньо пов'язана з їхнім життям, тим, що їх оточує.

Специфіка такого викладання стикається з низкою викликів. По-перше, це недостатня кількість знань про локальну історію, методики її викладання в науково-педагогічних працівників вишів. По-друге, відсутність якісних навчальних матеріалів і ресурсів, що б підтримували інтеграцію місцевої історії в програми. По-третє, існує ризик суб'єктивності в інтерпретаціях подій, що може призвести до спотворення історичних фактів. Так, постає проблема необхідності розробки ефективних методик викладання історії в ЗВО при підготовці майбутніх вчителів, які б включали елементи місцевої минувшини. Це вимагатиме не лише теоретичних досліджень, але й практичних рекомендацій, що дозволять реалізувати інтеграцію локальної історії в освітній процес.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості дистанційного навчання в вищій школі України описали І. Ляшенко, Г. Маринченко, К. Осадча, С. Сисоєва, Г. Шевчук [10, с. 205–209]. Поняття, роль історичного краєзнавства дослідили історики М. Гедін, А. Колієнко, О. Кашаба, О. Лісовська [6, с. 26–27]. Популярні методики навчання історії студентів педагогічних вишів

розглянули В. Гончарук, Н. Гупан, Л. Дрогомирецька, Л. Козлова, І. Лаврова, Н. Петрова, О. Пометун, О. Сараєва, Є. Якимчикас, Г. Яковенко [5, с. 865–872; 7, с. 85–86; 8, с. 530–538; 9, с. 131–139]. На переваги та недоліки активного використання інноваційних технологій на заняттях із історії в умовах воєнного стану звернули увагу І. Алейніков, А. Гриценко, Л. Богдановська, С. Телуха, С. Шевченко [2, с. 241–247]. Особливості проходження виробничих практик здобувачами педагогічних вузів історичних спеціальностей проаналізували О. Бойко, Н. Власова, В. Дубінський, В. Михайлюк, М. Слободян [1, с. 45–49].

Метою статті є дослідження теоретичних і практичних аспектів викладання історії в педагогічних ЗВО через призму місцевої минувшини. Стаття має на меті визначити основні концепції та підходи до інтеграції локальної історії в освітній процес, а також їх значення для формування національної ідентичності студентів, майбутніх вчителів.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сьогодні заклади освіти нашої держави вимушені працювати в дистанційному режимі через російсько-українську війну, що триває з 2014 р. Мета всіх рівнів українського навчання лишається незмінною та полягає в різносторонньому розвитку здобувачів як особистостей, їх творчих талантів, інтелектуальних і фізичних здібностей. Незважаючи на це, будь-яка освіта на теренах нашої країни ґрунтується на принципах людиноцентризму, верховенства права, рівного доступу до якісного освітнього середовища, патріотизму, академічної доброчесності та інших (ст. 6) [4]. Педагоги готують компетентних, в майбутньому конкурентоспроможних фахівців. Законом України «Про вищу освіту» (2014 р.)

визначено поняття «компетентність», як «здатність осіб успішно соціалізуватися, навчатися, провадити професійну діяльність, яка виникає на основі динамічної комбінації знань, умінь, навичок...» [3].

Дистанційне навчання – це фактично віддалений спосіб отримання вмінь і навичок за допомогою цифрових технологій, без фізичної присутності учасників. З його початком педагогам і здобувачам освітнього процесу стало складніше через різні його вагомі недоліки, зокрема перевантаженість сторін, часті технічні проблеми, випадки академічної недобросовісності, складнощі самодисципліни та зацікавлення. Є й переваги: анонімність успішності учнів / студентів, не прив'язаність до місця навчання, зручність у поєднанні з професійною кар'єрою, індивідуальні темпи засвоєння дисциплін. Наразі важливим завданням для педагогів стало забезпечення безперервності цього процесу в умовах складної безпекової ситуації. Це успішно реалізується за допомогою використання сучасних інноваційних технологій, що дозволяє здобувачам отримувати знання та навички без фізичної присутності в класах / аудиторіях й в зручний час доби. Також однією з основних особливостей дистанційного навчання має бути адаптація освітніх програм до умов воєнного часу, що включає врахування специфічних потреб учнів / студентів, які можуть бути вимушеними переселенцями чи мати обмежений доступ до ресурсів у поєднанні з новими прийомами зацікавлення. Важливим аспектом є також використання різноманітних платформ для онлайн-освіти, таких як Google Meet, Zoom, Microsoft Teams – синхронні (відеозв'язок) і Google Classroom, Moodle – асинхронні застосунки (доступність матеріалів). Безумовно дистанційне навчання сприяє розвитку самостійності в здобувачів, адже вони змушені власноруч організовувати свій час для здобуття нових знань. Якби так не було, але вважаємо, що дистанційна освіта в українських закладах освіти під час війни стала не лише засобом її продовження, а й важливим елементом соціальної підтримки, адаптації до нових реалій [10, с. 206–208].

У контексті викладання історії України вагому роль має відігравати історичне краєзнавство, котре визначається як наукова дисципліна, що вивчає події минувшини конкретних регіонів, їх культурні, соціальні та економічні особливості. Під час війни роль історичного краєзнавства стала особливо важливою, оскільки воно допомагає зберегти національну ідентичність, пам'ять про минуле та його вплив на сучасність. У викладанні загальноукраїнської історії студентам педагогічних вишів історичне краєзнавство сприяє формуванню цілісного уявлення про національну історію, вихованню патріотизму та розумінню важливості історичних процесів для сучасного суспільства. Здобувачі порівнюють, проводять паралелі з подіями в рідних населених пунктах. Саме так науково-педагогічні працівники можуть спонукати до пошуку додаткової інформації, зокрема й архівних матеріалів для підтвердження чи

спростування певних фактів. Таке навчання також забезпечує можливість аналізувати локальні події в контексті глобальних історичних процесів, що дозволяє студентам краще усвідомлювати власну роль у суспільстві. У умовах війни знання про історію рідного краю стало важливим елементом для формування стійкості та єдності нації, оскільки через призму минулого можна зрозуміти сучасні виклики та знайти шляхи їх подолання. Історичне краєзнавство не лише збагачує освітній процес, а й відіграє ключову роль у формуванні свідомості молодого покоління, готового до активної участі в житті своєї країни [6, с. 26–27].

Викладання історії здобувачам педагогічних вишів під час дистанційного навчання вимагає впровадження не лише традиційних методик (лекції, семінари, практичні, підготовка рефератів, робота в групах), а й інноваційних, які забезпечують активну їх участь і сприяють глибшому засвоєнню матеріалів (дискусії, конкурси, вікторини, кейсів, проєктів, створення блогів, відеоматеріалів). Одним із ефективних підходів є використання мультимедійних ресурсів, таких як відео, документальні фільми та інтерактивні презентації, що дозволяють візуалізувати історичні події та постаті (Prezi, Canva, Google Slides, Nearpod). Не даремно психологи стверджують, що візуальна пам'ять у людей найкраща. Застосування онлайн-платформ для створення віртуальних екскурсій та інтерактивних карт допомагає студентам зануритися в історичний контекст, досліджуючи різні етапи розвитку суспільства (StoryMapJS, ArcGIS StoryMaps, Google Maps). Гейміфікація освітнього процесу, зокрема використання ігрових елементів у викладанні, також стимулює інтерес здобувачів до вивчення історії (Cossacks: European Wars, Kingdom Come: Deliverance; Mount Blade II: Bannerlord). Це сприяє не лише засвоєнню знань, а й розвитку критичного мислення. Спільні проєкти та групові дослідження, організовані через онлайн-інструменти, заохочують колаборацію між студентами, що дозволяє їм обмінюватися думками та ідеями, а також розвивати навички роботи в команді. Використання форумів і чатів для обговорення історичних тем підвищує вірогідність активних дискусій та глибшого аналізу матеріалів. Важливим є також інтеграція соціальних мереж для обміну інформацією та ресурсами, що робить навчання більш динамічним і сучасним (Facebook, Instagram, TikTok). Платформи для онлайн-тестування, такі як Kahoot або Quizizz, забезпечують можливість проведення вікторин і тестів у режимі реального часу, що також підвищує мотивацію студентів і дозволяє перевірити їхні знання [1, с. 45–49; 5, с. 866–870; 7, с. 85–86; 8, с. 530–537; 9, с. 131–138; 2, с. 242–246].

Не менш важливою є й педагогічна практика для студентів-істориків педагогічних вишів під час дистанційного навчання, що має велике значення, оскільки вона дозволяє майбутнім фахівцям здобути практичний досвід у викладанні, адаптуючи навіть традиційні методи викладання до нових умов. Під час дистанційної освіти студенти мають можливість розвивати свої навички

використання цифрових технологій, що є важливим аспектом сучасного навчання. Практика сприяє формуванню професійних компетентностей, таких як вміння створювати інтерактивні навчальні матеріали, організовувати онлайн-заняття та ефективно комунікувати зі своїми учнями в віртуальному середовищі. Крім того, педагогічна практика дозволяє студентам застосовувати теоретичні знання на практиці, аналізувати результати своєї діяльності, отримувати зворотний зв'язок від викладачів і учнів, що сприяє їхньому професійному зростанню. У умовах дистанційного навчання особливо важливо вміти адаптувати методики викладання до потреб своїх здобувачів, враховуючи їхній рівні підготовки та інтереси. Усе перераховане допомагає студентам-історикам розвивати власне критичне мислення, здатність до самостійної роботи, що є необхідними навичками для подальшої кар'єри [1, с. 45–49].

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Таким чином, викладання історії України через призму місцевої минувшини в педагогічних закладах вищої освіти має велике значення для формування національної ідентичності студентів, компетентних майбутніх вчителів. Воно допомагає їх зацікавити, спонукати до активного пізнання, пошуково-дослідницької роботи. Інтеграція локальної минувшини в робочі програми та силабуси через різні традиційні та інноваційні методи з використанням цифрових ресурсів робить таке навчання ще більш захоплюючим і актуальним для здобувачів. Дослідження місцевої історії також сприяє розвитку критичного мислення, оскільки студенти вчаться аналізувати події, порівнювати, оцінювати їх значення та робити висновки на основі отриманих знань. Існують виклики в такому викладанні для науково-педагогічних працівників, зокрема дистанційне навчання, обмеженість ресурсів (архівних матеріалів), що ускладнює освітній процес. Позитивним моментом стане сприяння співпраці між вищими школами та місцевими музеями, архівами. Можливо це поспонукає провідних методистів із історії до подальших наукових розвідок.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Бойко О.Д. Методика викладання історії у вищій школі: специфіка та особливості. *Наукові записки НДУ імені М. Гоголя. Серія: Психолого-педагогічні науки*. 2025. Вип. 2. С. 44–50.
2. Гриценко А.П. Психолого-педагогічні аспекти використання мультимедійних технологій у процесі навчання історії студентів закладів вищої педагогічної освіти. *Наукові записки БДПУ. Серія: Педагогічні науки*. 2020. Вип. 1. С. 241–247.
3. Закон України «Про вищу освіту» від 1 липня 2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
4. Закон України «Про освіту» від 5 вересня 2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
5. Козлова Л.Б. Інноваційні підходи до викладання історії у закладах вищої освіти: від традиційних методів до цифрових ресурсів. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2023. Вип. 8 (14). С. 865–872.

6. Колієнко А.А. Історичне краєзнавство: поняття, функції, наукове підґрунтя. Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Том XV: Наукові пошуки в контексті викликів і конфліктів. 2023. Т. 15. С. 26–27.

7. Колієнко А.А. Форми організації освітнього процесу з історії в ЗЗСО: реалії сьогодення. *Наука та освіта в умовах війни*. С. 85–86.

8. Лаврова І.І., Сараєва О.В. Вивчення історії культури через ігрові технології. *Вісник науки та освіти*. 2023. Вип. 4(10). С. 530–538.

9. Пошетун О., Гупан Н. Питання розвитку геопросторового мислення учнів у навчанні історії в Новій українській школі. *Український педагогічний журнал*. 2024. Вип. 2. С. 131–139.

10. Шевчук Г.Й. Дистанційне навчання у вищій школі: переваги, недоліки, перспективи. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 5 «Педагогічні науки: реалії та перспективи»*. 2021. Вип. 79. С. 205–209.

REFERENCES

1. Boiko, O.D. (2025). Metodyka vykladannia istorii u vyshchii shkoli: spetsyfyka ta osoblyvosti [Methodology of teaching history in higher education: specifics and features]. *Naukovi zapysky NDU imeni M. Hoholia. Seria: Psykholoho-pedahohichni nauky – Scientific notes of the NDU named after M. Hohol. Series: Psychological and pedagogical sciences*. Issue 2. S. 44-50. [in Ukrainian]
2. Hrytsenko, A.P. (2020). Psykholoho-pedahohichni aspekty vykorystannia multymediiynykh tekhnolohii u protsesi navchannia istorii studentiv zakladiv vyshchoi pedahohichnoi osvity [Psychological and pedagogical aspects of using multimedia technologies in the process of teaching history to students of higher pedagogical education institutions]. *Naukovi zapysky BDPYU. Seria: Pedahohichni nauky – Scientific notes of the BDPYU. Series: Pedagogical sciences*. Issue 1. S. 241-247. [in Ukrainian]
3. Kolienko, A.A. (2023). Istorychne kraieznazvstvo: poniattia, funktsii, naukove pidgruntia [Historical local history: concepts, functions, scientific basis]. *Rozvytok suchasnoi osvity i nauky: rezultaty, problemy, perspektyvy. Tom 15: Naukovi poshuky v konteksti vyklykiv i konfliktiv – Development of modern education and science: results, problems, prospects. Volume 15: Scientific research in the context of challenges and conflicts. Vol. 15. S. 26-27. [in Ukrainian]*
4. Kolienko, A.A. (2023). Formy orhanizatsii osvitnoho protsesu z istorii v ZZSO: realii sohodennia [Forms of organizing the educational process in history in the ZZSO: current realities.]. *Nauka ta osvita v umovakh viiny – Science and education in wartime*. S. 85-86.
5. Kozlova, L.B. (2023). Innovatsiini pidkhody do vykladannia istorii u zakladykh vyshchoi osvity: vid tradytsiynykh metodiv do tsyfrovyykh resursiv [Innovative approaches to teaching history in higher education institutions: from traditional methods to digital resources]. *Aktualni pytannia u suchasni nauki – Current issues in modern science*. Issue 8 (14). S. 865-872. [in Ukrainian]
6. Lavrova, I.I. & Saraieva, O.V. (2023). Vyvchennia istorii kultury cherez ihrovi tekhnolohii [Studying the history of culture through game technologies]. *Visnyk nauky ta osvity – Bulletin of Science and Education*. Issue 4(10). S. 530-538. [in Ukrainian]
7. Pometun, O. & Hupan, N. (2024). Pytannia rozvytku heoprostorovoho myslennia uchniv u navchanni istorii v Novii ukrainskii shkoli [Issues of developing students' geospatial thinking in teaching history in the New Ukrainian School]. *Ukrainskyi pedahohichnyi zhurnal – Ukrainian Pedagogical Journal*. Issue 2. S. 131-139. [in Ukrainian]
8. Shevchuk, H.I. (2021). Dystantsiine navchannia u vyshchii shkoli: perevahy, nedoliky, perspektyvy [Distance learning in higher education: advantages, disadvantages,

prospects]. Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Mykhaila Drahomanova. Seriya 5 «Pedahohichni nauky: realii ta perspektyvy» – Scientific journal of the Mykhailo Drahomanov National Pedagogical University. Series 5 “Pedagogical Sciences: Realities and Prospects”. Issue 79. S. 205-209. [in Ukrainian]

9. Zakon Ukrainy «Pro osvitu» vid 5 veresnia 2017 [The Law of Ukraine «On Education» dated September 5, 2017]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> [in Ukrainian]

10. Zakon Ukrainy «Pro vyshchu osvitu» vid 1 lypnia 2014 [Law of Ukraine «On Higher Education» dated July 1, 2014]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ГОЛУБ Анжеліка – аспірант, асистент кафедри історії, правознавства та методики навчання

Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка.

Наукові інтереси: викладання історії в педагогічних вишах через призму місцевої минувшини: теоретичні та практичні аспекти.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

HOLUB Anzhelika – postgraduate Student, Assistant of the Department of History, Law and Teaching Methods Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University.

Scientific interests: teaching history in teaching universities through the prism of the local past: theoretical and practical aspects.

Стаття надійшла до редакції 18.07.2025 р.

Стаття прийнята до друку 01.08.2025 р.

УДК 373:004.94

DOI: 10.36550/2415-7988-2025-1-220-172-177

ГОРБАЧЕНКО Володимир –

молодший науковий співробітник

Інституту цифровізації освіти НАПН України

ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-7716-3064>

e-mail: vlgorbachenk

РАШЕВСЬКА Наталя –

кандидат педагогічних наук, доцент,

старший науковий співробітник

Інституту цифровізації освіти НАПН України

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6431-2503>

e-mail: nvr@iitlt.gov.ua

ЗМІСТОВИЙ АСПЕКТ НАВЧАННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ ІМЕРСИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

У статті здійснено теоретичне обґрунтування змістового аспекту навчання з використанням імерсивних технологій (віртуальної, доповненої та змішаної реальності) в закладах загальної середньої освіти. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю адаптації освітнього змісту до нових форм подання навчального матеріалу, що реалізуються через імерсивне середовище. Визначено, що ефективність імерсивного середовища навчання залежить не лише від технологічного інструментарію, а насамперед від змісту, який повинен бути педагогічно доцільним, інтерактивним, персоналізованим та спрямованим на формування ключових компетентностей випускника Нової української школи, таких як критичне мислення, комунікативні навички та здатність до самонавчання.

Треба зазначити, що змістовий компонент методичної системи навчання є взаємопов'язаним з імерсивною технологією навчання, яка являє собою педагогічну технологію, що передбачає цілеспрямовану інтеграцію імерсивних цифрових технологій у процес навчання з метою створення імерсивного середовища. Вона включає сукупність дидактично обґрунтованих методів, форм організації, підходів та засобів навчання, спрямованих на активізацію пізнавальної діяльності, формування суб'єктивного навчального досвіду та розвиток інтелектуальних і творчих здібностей учнів.

В роботі обґрунтовуються принципи формування змістового компонента імерсивного навчання: компетентнісна орієнтація, навчання на досвіді, візуалізація, адаптивність, інтерактивність та інтегрованість. Запропоновано структуру змісту, яка включає контекстуальний, інформаційно-аналітичний, діяльнісний та рефлексивний блоки, що забезпечують послідовне занурення учнів у навчальну діяльність та сприяють формуванню ключових компетентностей. Виділено етапи організації процесу навчання з використанням імерсивних технологій, що передбачають мотивацію, первинне змістове занурення, поглиблення знань через моделювання та застосування, а також зворотний зв'язок і саморефлексію. Стаття підкреслює, що змістовий компонент навчання на основі імерсивних технологій є цілісною основою для досягнення цілей сучасної освіти в умовах цифрової трансформації.

Ключові слова: імерсивні технології; зміст навчання; компетентнісний підхід; навчання через досвід; загальна середня освіта.

HORBACHENKO Volodymyr –

junior researcher of the Institute

of Digitalisation of Education

National Academy of Educational Sciences of Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-7716-3064>

e-mail: vlgorbachenko@iitlt.gov.ua

RASHEVSKA Natalya –

PhD of Pedagogical Sciences, Associate

Professor, Senior Researcher of the Institute